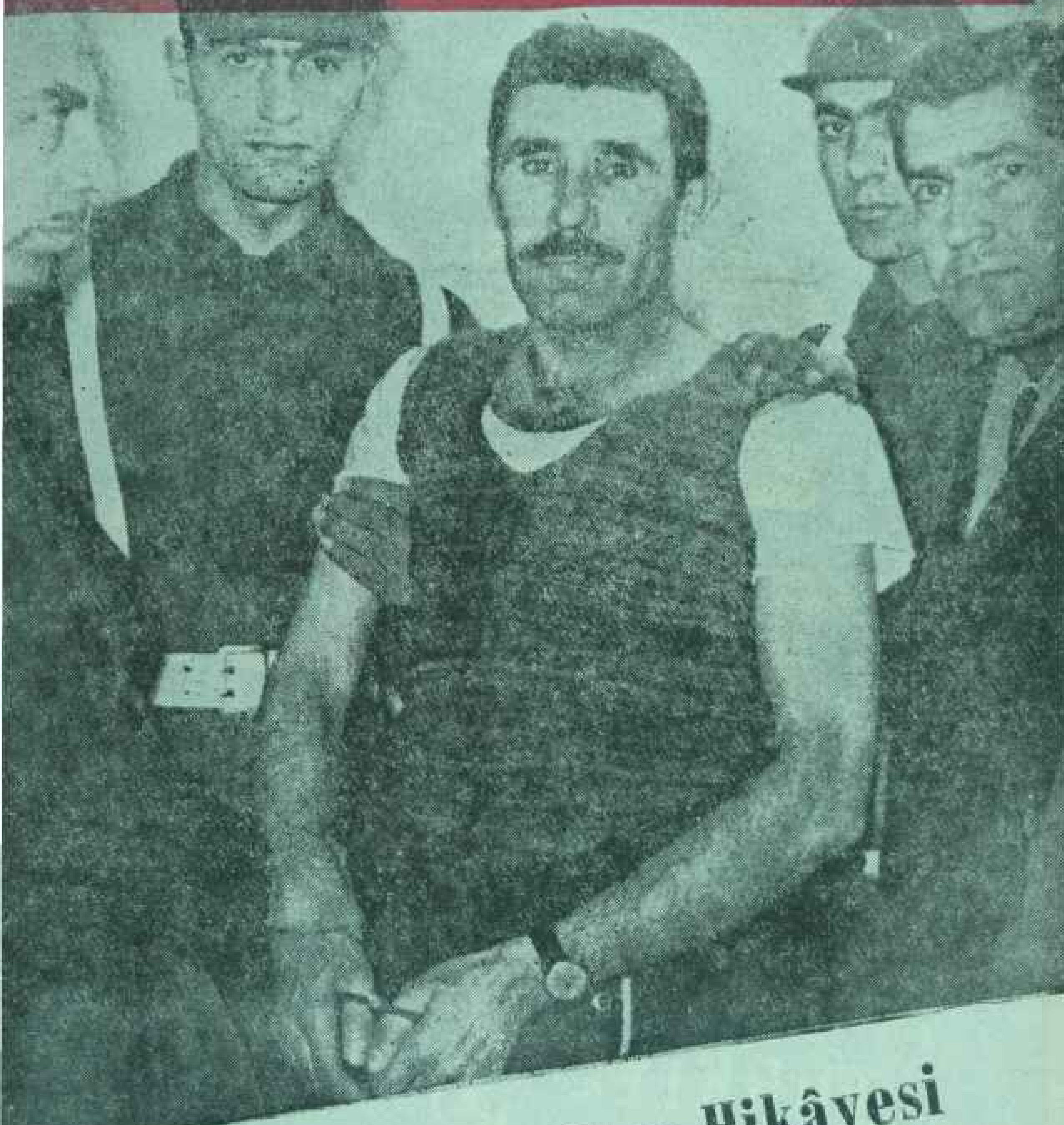
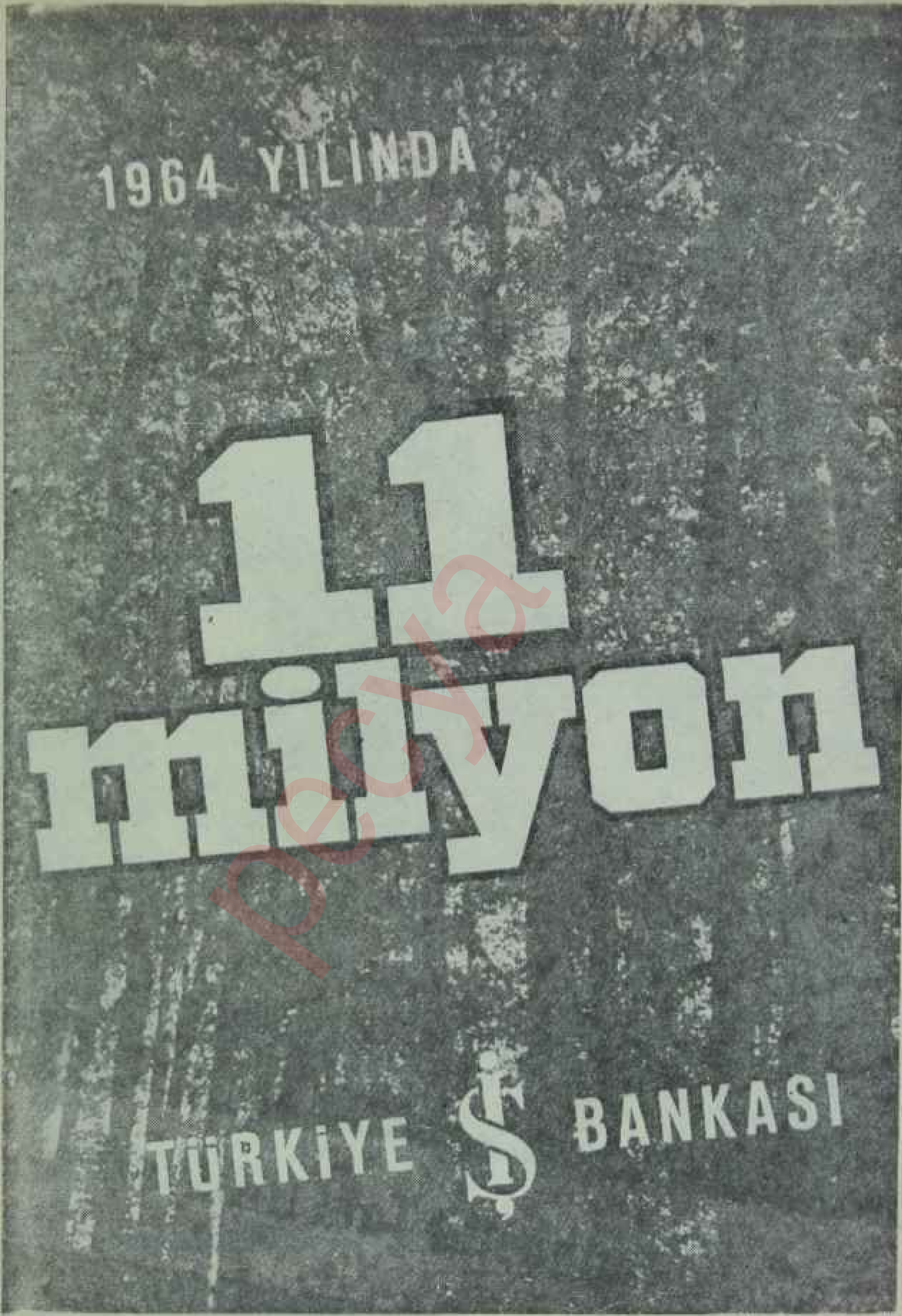
AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Suikastin Tam Hikâyesi

1964 YILINDA
1.1
milyon
TÜRKİYE İŞ BANKASI

Sayı: 505 Cilt: XXIX Yıl: 10

Sahibi
Mübin Toker

Yazı İşleri Müdürü
Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurulu
İç Haberler Kısmı: Metin Toker, Güneri Civaoğlu, Egemen Bostancı (İstanbul), Seyfi Özgenel (İzmir) — Dış Haberler Kısmı: Halûk Ülman — Magazin Kısmı: Jale Candan, Tüli Sezgin, Bihin Anter, Hüseyin Korkmazgil

Resim
Ali Parmakerli

Fotoğraf
Hüseyin Ezer
Sungar Taylaner

Klişe
Doğan Klişe Öz Atölyesi
Tel : 11 70 15

Yazı işleri
Rüzgarlı Sokak No 15/3
Tel: 11 89 92

İdare
Rüzgârlı Sokak No: 15/1
Tel: 10 61 98

Abone Şartları
3 aylık (13 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (35 nüsha) 30.00 lira
1 senelik (53 nüsha) 40.00 lira

İlân şartları
Santimi 30 lira
3 renkli arka kapak 1500 lira

AKİS Basın Ahlak Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildiği yer
Rüzgârlı Matbaan

Basıldığı yer
Devintes Matbaası
Ankara

Basıldığı tarih
22.1964

Fiyatı : 75 Krş.

AKİS
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları

Bu hafta, AKİS bir sayısını erkene almış bulunuyor. Türkiyede, önemli her hadisede, AKİS'in mutad okuyucularının ve onların dışında bulunanların "AKİS ne diyor? AKİS ne anlatıyor? AKİS işi nasıl alıyor?" diye bu mecmuayı bekledikleri, heyecan ve merakla okudukları hiç kimsenin meçhulü değildir. Cuma günü öğle vakti cereyan eden hadisenin İsmet İnönüye karşı vuku bulmuş olması AKİS'e verilen ilgiyi büsbütün arttırmıştır. Denilebilir ki o gün Türkiyede belki de hiç bir telefon AKİS'in telefonları kadar çalmamıştır. Eğer bütün gazetelere, öğle vaktinden itibaren mütemadiyen teleftin edildiği hatırlanacak olursa AKİS'e yapılan telefon miktarındaki azamet daha kolay ortaya çıkar.

AKİS, hadiseyi gene en yakından takip etmek imkanına sahip olmuştur. Eski ve emektar bir AKİS'ci olan unutulmaz Hüseyin Eser, hadise vakti hadise yerinde bulunuyordu. Onun çektiği fotoğraflar bu haftaki AKİS'in sayfalarını süslemektedir. Bar AKİS ekibi, hadisenin hemen akabinde Başbakanlığın önüne yetişmiştir ve bu ekibin bir mensubu, suikastçıyı, Mesut Sunayı görüp konuşmak imkanını bulmuştur. Bütün bunlar, şu anda elinizde tuttuğunuz mecmuanın bir tarihi AKİS sayısı olmasını sağlamıştır.

AKİS, 7 Marttan itibaren sadece Türkiyede değil, dünyanın çok tarafında büyük bir ilgi toplayacak bir yazı serisine başlamaktadır. Bu, bundan yarım asır önce Yunanistanın ve onun unutulmaz, kurnaz lideri Venizelosun bütün batı âlemini nasıl kandırdığının hikayesidir. Hikâye, Venizelosun Konferans Masası başındaki rakibi İsmet Paşanın hususi olarak kaleme aldığı notlarıyla yayınlanacaktır. Bu, İsmet İnönünun Lozanın arefesindeki günlere ve Lozana ait ilk notlarını teşkil edecektir .

1920 günlerine ait arşivlerini ilk, Yunanistan açmıştır. Yunan Dışişleri Bakanlığının arşivleri Dimitri Kitsikis tarafından incelenmiş ve edinilen bilgi yayınlanmıştır. Birinci Dünya Savaşının sona erdiği sıralarda Yunanistan batı umumi efkârına nasıl istikamet vermiş, onu nasıl kendinden yana çekmiş, bunun için kimleri ve neleri kullanmıştır? Açıklanan bilgiler kimlerin ne kadar para yediklerini, mesela meşhur yunan zengini Bazil Zaharofun kimleri satın aldığını, Kıbrıs Adasının ve Kıbrıslı Rumların oyna» dıkları rolleri, Londrada ve Patiste hangi gazetelerin ve gazetecilerin Yenir' zelosun kiralık adanılan olarak çalıştıklarını delillerle göstermektedir.

İsmet İnönünün bn bilgilere ait yazdığı özel notlar, vesikalardaki hadiselerin bizim bakımımızdan bir tefsiridir, değerlendirilmesidir. Bu suretle ortaya son derece kıymetli bir eser çıkmıştır. AKİS'in 7 Mart 1964'ten itibaren mecmuanın ortasındaki sekiz sayfayı tahsis ederek ve özel bir koleksiyondan sağlanan resimlerle birlikte yayınlayacağı bu yasa serisi hem tarihi bir roman, hem meraklı bir macera, hem de değerli bir vesika olarak okunacaktır. Yazı serisine ortadaki sekiz sayfanın tahsis edilmesindeki sebep, bu serinin okuyucularımız tarafından kitap haline getirilmesine imkan vermek içindir.

7 Martı bekleyiniz ve o gün ilk iş olarak AKİS'inizi alınız. Bayinize siparişinizi şimdiden veriniz.

Kayıplarımızla
AKİS

AKİS
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI
Yıl: 10 24 Şubat 1964 Sayı: 505 Cilt: XXIX

YURTTA OLUP BİTENLER

Millet

Bir bedbaht

(Kapaktaki Katil)

Cuma günü, bir bedbahtın Başbakan İsmet İnönüye ateş ettiğinin duyulduğu andan İtibaren millete hakim olan hisler önce derin bir İnfial, ondan sonra bir geniş nefes alma ve onu takiben hakikî bir elem oldu. Bir vatandaş, İsmet İnönünün sevdiği tâbirle bir "sade vatandaş" evinin kapısında yakaladığı seksen yaşındaki Büyük Adamın boynuna ağlayarak sarıldı ve "Paşam, sana ateş eden o elin canibi türk olamaz! Bir türk İsmet Paşaya ateş edemez! Yunanlıların öldürmek isteyip öldüremedikleri vatan haini sultanların öldürmek isteyip öldüremedikleri, memleketin düşmanlarının öldürmek isteyip öldüremedikleri İsmet Paşaya kıymak bir türkün yapacağı şey olamaz! O adamın kanında mutlaka yabancı kanı vardır. Paşam, Paşam, muharebe meydanlarında Allanın koruduğu sana bir türk bunu yapamaz!" diye hıçkırdı.

Bu, şu anda milletin çok büyük bir çoğunluğunun, parti rozeti bahis konusu olmaksızın düşündüğüdür, hissettiğidir.

Türkiyede, siyasi suikast devrinin kapatılmasından bu yana çok zaman geçmiştir. Girişilmiş olan tahkikat katil Mesut Sunanın bir fanatik mi, bir meczup mu, yoksa bir kiralık el mi olduğu gerçeğini ortaya koyacaktır. Siyasi suikastların, en sakin ve müstakar , memleketlerde bile günün birinde, hiç beklenilmeyen bir sırada, hiç beklenilmeyen bir kimseye karşı tertipleniverdiğl bilinmektedir. Amerika Birleşik Devletlerinde Başkan Kennedy'nin hazin akibeti bu gerçeğin çok taze bir misali ve delilidir. Ama İsmet Paşaya ateş edilmesinin bütün yurt sathında doğurduğu samimi, içten elem türk toplumunun tabiatında böyle hareketleri benimsemek, desteklemek istidadının bulunmadığını herkese göstermiştir. Türkler, artık meselelerini bir çapulcunun eliyle halletmek devrini aşmışlardır ve Balkan Komiteciliği günleri çok geride kalmıştır. Son komitecilerin memleketin sağlam kuvvetleri önünde nasıl perişan olduklarını Türkiyede hiç kimse unutmamalıdır.

Başbakan İsmet İnönü suikast olayından sonra Mecliste

Serinkanlılığını kaybetmeyen tek adam

İsmet Paşa, eceli gelmediğinden dolayı Mesut Sunanın kurşunlarından sağ ve salim olarak kurtulmuştur. A-

"Memleketin Hayrı,,

Metin TOKER

Akıllarıyla değil hisleriyle düşünenler, müsbet kafalılar değil bâtıl itikatların hâla esiri olanlar katil Mesut Sunanın, daha yakalandığı anda söylediği şu sözler üzerinde düşünmelidirler: "Ateş ederken, memleketlin hayrına ise muvaffak olsun, memlekettin hayrına değilse muvaffak olmasın dedim."

Gökler, İsmet Paşanın bir türkün kurşununa kurban gitmesinin memleket hayrına olmadığı hükmünü vermişlerdir.

Fakat mesele bu kadar basit değildir ve Mesut Suna bunu söylerken samimi dahi olsa Türkiyenin hayrını, Türkiyenin kaderini, Türkiyenin saadet ve huzurunu böyle bir saç teline bağlı bırakmak hakkına hiç kimse sahip olmamalıdır. Şimdi, hadise henüz bütün Hararetini muhafaza ederken bu topraklar üzerinde yaşayan insanlar olarak başımızı elimizin arasına almalıyız ve istikbalimiz hakkında müşterek bir karar vermeliyiz. Geçenlerde Türkiyeye gelen bir amerikalı gazetecinin, New York Times'dan Jay Waltz'un, şu müşahedesi ibret vericidir: "Türkler, tabiattan icabı Kıbrıstaki 100 bin soydaşlarının dâvasında birleşebiliyorlar da Türkiyedeki 27 milyon türkün meselelerinde aynı hassasiyeti gösteremiyorlar." Eğer İnönüye sıkılan kurşunlardan sonra gene birleşemezsek ve hiç bir zaman başarıya ulaştırılamayacak duyguların zehirli tohumlar olarak saçılmasına göz yummakta devam edersek, bu duyguların köklerini Meclisin ta içinde hâlâ tutarsak affedilmez bir akılsızlık yapmış oluruz.

Millet olarak, memleket olarak çok partili bir açık rejimi seçmiş bulunuyoruz. Etrafımıza baktığımızda hemen görürüz ki bu sistemin iştiyakı her milletin gönlündedir. Toplumlar vardır, onların başındaki kimseler vatandaşlarının böyle bir idare altında yaşayamayacaklarım ve onları ancak kendilerinin ihya edebileceklerini düşünmektedirler. Bu çeşit yerlerde kirli ellerin ateşlediği tabancalar, meçhul şahısların yerleştirdikleri bombalar bir nimet yerine geçmektedir ve işbaşındakiler bundan faydalanarak şahsi hâkimiyetlerini her türlü kayıttan âzâde hale getirmektedirler.

İsmet Paşa, bunun tam aksi istikamette düşünen bir insandır. Suikasttan bir kaç saat sonra kendisiyle görüşen yabancı televizyon muhabirlerinin ilk sorusu "Tahkikat, katilin muhalefetteki A.P. ile ilişiğini ortaya çıkarmaktadır. Ne dersiniz?", olmuştur. Başbakan buna ihtimal vermek istemediğini belirtmiş, her halde böyle bir ihtimali Muhalefete, çok partili hayat tarzımıza karşı kullanmayacağım ve kullandırmayacağım söylemiş, hadisenin iç politikamızdaki tepkilerini elinden gelen nisbet dahilinde yumuşatmaya çalışacağım bildirmiştir.

Ama, İsmet Paşanın "elinden gelen'in yanında "elinden gelmeyennin de bulunduğu hatırdan hiç çıkarılmamalıdır ve İsmet Paşa "Sizi artık ben bile kurtaramam" diyecek bale getirilmemelidir.

Çok partili hayat, en acından iki parti, yani bir parti muhalefete geçti mi. on İktidarda bir alternatif gerektirir. A.P. nin bugünkü haliyle böyle bir alternatif teşkil etmediğini açıkça ve cesaretle söylemek lâzımdır. A.P. memleketin sağlam kuvvetlerinin karşısında, İsmet Paşaya tabanca ateşleyen adamın yüreğindeki kin, nefret, intikam duygularını besleyen teşekküldür. Eğer Mesut Suna adındaki bedbaht bir Meclis kürsüsüne çıkacak seviyede olsaydı ve bu imkânı bulsaydı Sait Sina Yücesoy gibi konuşacaktı. A.P. Sait Sina Yücesoyu hâla saflarında barındıran ve kendisinden bu hakkı almak istidadındaki Siyasi Partiler Kanununun karşısında olan takımdır. Memleketin büyük iki partisinden biri bu oldukça, onu, temelini 27 Mayıstan alan demokratik Türkiye Cumhuriyetinde bir alternatif olarak kabul etmek imkânı yoktur. A.P. lilerden pek çoğunun, suikast günü. Başbakan İnönü Meclise geldiğinde gösterdikleri manzara bu partinin A.P. değil, D.P. olduğu intibaını sadece kuvvetlendirmiştir, sadece desteklemiştir. Bu memleketin, bu milletin kaderini bir D.P. ye hiç bir şart ve şekil altında sağlam kuvvetlerin teslim etmeye razı olmayacakları, buna İsmet Paşanın bile gücünün yetmeyeceği gerçekçilikten kırk paralık nasibi olan herkesin gördüğü bir husustur.

O halde ne olacaktır? Rejimimizin, hayat taramızın ideallerimizin istikbali nedir? Bir sonsuz çekişme içinde, başka bir çok memleket gibi biz de, milletimizin asıl ve içten iştiyakı olan çok partili açık sistemi yürütmek imkânını bulamamamızın hüsranını hissederek buna veda mı edeceğiz?

Asla!

Buna mani olanları, gayretleriyle ve tutumlarıyla Mesut Sunaları yaratanları, besleyenleri yaşatanları mutlaka bertaraf edeceğiz, yolumuzda yürüyeceğiz. Üzerinde bu kadar, tartışma yapılan ve A.P. cephesinden bu kadar çok ok çeken Siyasi Partiler Kanununun sadece lüzumu değil, âcil zaruretini hiç bir şey, Başbakanlığın önünde sıkılan kurşunlardan daha iyi gösteremezdi. Siyasi hayatımız pisliklerinden temizlenmedikçe, iki devrim, Atatürk Devrimleri ve 27 Mayıs Devrimi üzerinde, açık ve kapalı olarak, içten ve dıştan, zahiren olduğu gibi gerçekten de partilerimiz mutabık kalmadıkça sadece bir parti memlekete hakim kuvvetlerin güvenini sağlayacak, ama bu bizi, yılların ötesinde bıraktığımız kapalı sisteme götürecektir. Buna fırsat vermeyeceğimiz, her kanattan maceracı tarafından iyice bilinmelidir.

Hadisenin tahkikatı ne getirecektir, bugünden söylemek imkânı yoktur. Ama Mesut Sunanın hangi melanet yuvasıyla irtibatı tesbit edilirse, o yuva ve onun bütün sorumluları artık en büyük şiddetle mutlaka takip edilecek, yuva kökünden kurutulacak tır.

Türkiyenin saadeti bu asimde şimdi yatmaktadır.

ma bu hadisenin ban kimseler için bir ders ve ibret yerine geçmesinin faydası büyük olacaktır. Eğer o kur--unlar hedefine isabet etseydi, tek bir kul şüphe etmemelidir, elin sahibi gibi o eli maddeten veya manen gayret göstererek, bir belirli havayı memleketin her yerine yayarak bu ortamı hazırlayanlar günahlarını en ağır şekilde ödeyeceklerdi ve buna mani olmaya kimsenin gücü yetmeyecekti

İsmet Paşaya geçmiş olsun. Ama İsmet Paşayla birlikte hepimize, Türkiyeye geçmiş olsun ve T a n r ı bu gibi hadiseleri bir daha bizlere göstermesin.

Suikast

Ecel gelmeyince...

Bu tarihilerde. Başkentin -hatta, Türkiyenirı- en şaşkın insanı Meclis Başkanı Fuat Sirmendir. Sirmen, bu oyuna nasıl geldiğini bir türlü anlayamamaktadır.

Cuma günü, saat 10'da, Fuat Sirmenin Başbakan İnönüyle randevusu vardı, İnönü Sirmene, o gün gelip kendisini göreceğini söylemişti. Sonra Başbakanlıktan telefon edildi ve randevunun ll'den sonraya alınması rica edildi. İnönü sabahleyin saat 10'da Köşke çıkacak, Cumhurbaşkanı Gürse li görecekti. Daha sonra, biraz daha işi vardı. Onları tamamladıktan sonra Sirmeni görecekti. Meclis Başkanı mutabakatını bildirdi.

Cuma günü saat 11 oldu, Başbakan görünmedi. Saatin akrepleriyle yelkovanları birbirini kovaladı, fakat İsmet İnönü gene gelmedi. Fuat Sirmen fazla bir meraka kapılmadı. Zira ilk randevunun saati değiştirildiğinde. Başbakanın tam ll'de geleceği söylenmemiş, "ll'den sonra olur mu?" diye sorulmuştu.

Saatin öğle vaktini biraz geçtiği sırada Başbakan İnönü, Meclis Başkasının odasına girdi. Sirmen kendisini saygıyla karşıladı, iki adam günün meselelerini konuşmaya başladılar. İki konu önemliydi. Sovyetlerin Parlamento heyeti Türkiyeye yapacağı ziyareti geri bırakmıştı. Bizim bir Parlamento Heyetimiz, rusların devamlı ve şiddetli ısrarları üzerine Rusyayı ziyaret etmişti. Şimdi sıra, bunun ladesindeydi. Sovyetler bunu bir defa. Kıbrıs Olaylarında takındıkları tavır dolayısıyla tehir etmişlerdi. Şimdi, ikinci defa bir tehir talebi ileri sürmüşlerdi. Tabii bunun sebebi, Makariostan yana vaziyet almalarından başka şey değildi.

Bir de, milletvekillerinin maaşına yapılan 100 liralık zam hikâyesi vardı. Meclis Başkanı bunu usullere uygun bulmuyordu ve tasdik etmemişti. Tabii bu, istisnasız butun milletvekilleri arasında derin bir infial yaratmıştı. —Partileri ne olursa olsun, sayın milletvekillerimiz cüzdanlarını ilgilendiren konularda şayanı hayret bir tesanüt ruhu göstermektedirler-. Başbakan Meclis Başkanına, nasıl uygun görüyorsa o şekilde hareket serbestisi verdi.

Kaatil Mesut Suna

El, kimin eli?

İşte bu sıradadır ki. Devlet Bakanı İbrahim Saffet Omay son derece heyecanlı bir tavırla ve haber dahi vermeksizin, kapıyı açıp içeri daldı.

Soğukkanlı bir zat

İçeri daldı, zira İbrahim Saffet Omayın girişine "dalmak"tan başka bir kelime bulmak kaabil değildir. Formalist Fuat Sirmenin kaşları çatıldı. Bu da ne oluyordu? İbrahim Saffet Omay Devlet Bakanıydı ama. Devlet Bakanlarının Meclis Başkanlarının odasına dalmaları yolunda yeni bir âdet rol çıkmıştı ki?.

Omay, Fuat Sirmenin çatık kaşlarına hiç aldırmadı. İnönünün ellerine yapıştı ve "Nasılsınız, Paşam? Ne oldu? Aşağıda bütün Meclis heyecan i» çinde,." dedi. Bu sırada, daha başka bazı kimseler de, Fuat, Sirmenin bedbahtlığını arttıracak bir fütursuzlukla odaya daldılar. İnönü gayet sakin:

"— Bir adam, üzerime üç el ateş etti!" dedi

Kaşları çatılmış Fuat Sirmen kulaklarına inanamadı:

"—Ne, ne, ne Paşam?" diye sordu

İnönü, kısaca:

"— Bir şeyim yok.. Hem, sizin heyecanınız neden canım? Adam bana ateş etti.." dedi.

Sirmen tamamile şaşırmıştı. Üzerine üç el ateş edilen bir Başbakan Odasına gelmişti ve aşağı yukarı yarım saattir konuşuyorlardı. Başbakan, ateş hadisesinden bir tek kelimeyle dahi bahsetmemişti ve halinde böyle bir şeye maruz kalmış insan edasının zerresi yoktu Bilakis gayet serinkanlıydı ve zihninin başka, daha önemli konularla meşgul bulunduğu anlaşılıyordu. Fuat Sirmenin çatık kaştan bir anda gevşedi. O kadar ki, eğer o sırada bir gazeteci orada olsaydı da Başkandan gazetecilere arada Meclis kürsüsünden konuşma hakkının verilmesini isteseydi . Sirmen şaşkınlıktan ona bile mutlaka "Peki" derdi. Mütemadiyen gülümsüyor, - bu, Sirmenin hayatında pek nadir bir hadisedir . "Paşam, deminden beri nasıl olur da bana söylemezsiniz?" diyor. Asabının gerginliğini belli etmemeye çalışıyordu. Nitekim biraz sonra İnönüyle bir-

likte aşağıya. Koridorlara indiğinde de dudaklarındaki tebessümü değiştirme-

Saat 11.55'te olanları bilenler, İnönünün bu sükûnetine ve umursamazlığına hayran kalmaktan kendilerini alamadılar.

Dolu bir gün

Başbakan İnönünün o sabah saat 10.30'da Ankara Sıkı Yönetim Komutanı ile Başbakanlıkta randevusu vardı. Orgeneral Cemal Tural kabul edileceği saatten biraz önce geldi. O sırada, Halil Efendinin kullandığı küçük Opel de Başbakanlığın merdivenlerine yanaştı. Başbakan Orgenerali gördü ve merdivenleri onunla beraber tırmandı. İki adam, Başbakanlık oda--ında bir süre görüştüler. Konuşmanın sonunda Başbakan, Cemal Turala öğle vakti Meclise gideceğini bildirdi. Sıkı Yönetim Komutanı saat 11 sularında Başbakanlıktan ayrıldı.

İnönü, Başbakanlıkta bir saat kadar çalıştı. Bazı evrakları imzaladı ve bilhassa. Kıbrısla ilgili olan şifreleri gördü. New York'tan gelen bir şifre üzerinde dikkatle durdu. Sonra, Özel Kalem Müdürü Necdet Calpa Meclise gideceklerini bildirdi.

İnönü Başbakanlıktan çıkarken arabasına, ön kapının önünden değil de İki yan, kapı arasından binmektedir. Bu kapılardan biri ön kapının holüne açılmaktadır ve oraya kimse girmemektedir. Öteki kapı ise Başbakanlığa gelenlerin alındıkları kapıdır. Her iki kapının birbirinden mesafesi beş metre kadardır ve iki kapıya da merdivenlerden çıkılmaktadır. Bir kapıya çıkan merdivenlerin tepesiyle arada duran otomobilin arası üç metredir.

Başbakan ön kapının holüne indi. Kendisini mutad veçhile Başbakanlık Müsteşarı Haldun Derin uğurluyordu ve Özel Kalem Müdürü Necdet Calp refakat ediyordu. İnönü yan kapı dan çıktı, arabasına binmek üzere merdivenlerden indi. Bu sırada, Cumhuriyet Gazetesinin Ankara Bürosundan şişman Halûk Besen Başbakandan Kıbrıs konusuyla ilgili bir sual sordu. İnönü durdu ve Beseni cevaplandırdı. Besen kendisini arabasına kadar takip etti.

Küçük Opeiin burnu sokağa çevrikti. Yani İnönü arabasına, sol kapıdan bindi. Fakat Başbakanın adeti hemen sağa geçmek ve o tarafa oturmaktır. Necdet Calp arabanın önünden dolaştı ve sağ ön kapıyı açarak şoför Halil Efendinin yanma bindi. Ancak İnönü sağ tarafa geçmedi. Halûk Besera daga bir şeyler soruyordu. Arabanın sol penceresini açtı ve tanıdığı, sevdiği gazeteciye braz daha bilgi verdi; bunları dikkatli yazmasını istedii

Öteki tarafta

Başbakanın Cemal Turan kabul ettiği sıralarda, Opelin arasında durduğu iki yan kapıdan ikincisinden bir adam içeri girmişti. "Müracaat"a müracaat ederek Başbakanı görmek istediğini bildirdi. Bir dilekçesi vardı, onu takdim edecekti. İki gündür Başbakan tarafından kabul edilmek için geliyordu. Adı Mesut Sunaydı, Kayseriliydi.

Daha sonra suikast olup bittiğinde. Başbakan İnönü Mecliste gazetecilerle' konuşurken şöyle dedi:

"— Eğer bana haber vermiş olsalardı, Kayseriden bir işçinin geldiğini ve beni görmek istediğini bildirselerdi kabul eder, ne istediğini sorardım. İyi mi ederdim, fena mı, bilmiyorum" dedi.

Fakat Mesut Sunanın teşebbüsünü Başbakana haber vermek imkânı olmadı. İlgililer Mesut Sunaya Başbakanın bu sıralarda çok meşgul olduğunu, onun için beklemesi gerektiğini bildirdiler. Mesut Sıma Müracaat mahallinden Ayrılmadı ve orada büzüldü kaldı. Biraz sonra, Paşanın çıkmakta olduğu haberi duyuldu. Mesut

İnönunün Opelindeki kurşun delikleri

Su *uyur, düşman uyumaz*

Suikasttan **sonra savcı hâdise** yerinde tatbikat yapıyor

suna kapıya, merdivenlerin başına seğirtti.

Başbakanın yanındakilerden Mesut Sunayı farkeden Başbakanlık Müsteşarı Haldun Derin oldu, Haldun Derin orta boylu iri ve sağlam yapılı, ziyadesiyle esmer, yeni traş olmuş bir adamın otomobile merdivenlerin üstünden hamle yaparken sağ elini ceketinin sol iç cebine daldırdığım farketti. Zannetti ki bir dilekçe çıkartacaktır. Adamın çıkarttığı, 7.66 çapında bir Browning tabanca oldu. Mesut Suna merdivenlerin üstünden, küçük Opele doğru tabancasını şayanı dikkat bir süratle ateşledi ve üç kurşun sıktı. Kurşunların üçü de hemen hemen aynı noktaya, bir kaç santimetrelik farkla isabet etti: Sağ kapının tokmağının biraz altına.

Müracaat kapısının önünde Başbakanlık Muhafaza Bölüğüne mensup Yüzbaşı Atıf Ercan ile Jandarma erleri vardı. Kendine ilk gelen Yüzbaşı Atıf Ercan oldu Mesut Sunanın üstüne atıldı ve tabancayı tutan elini aşağıya tavırdı. Jandarma çavuşu Abit Kuzlak ve er Abdullah Akdemir kendisine yardımcı oldular. Mesut Suna buna rağmen tetiğe bir defa daha basmak fırsatını bulabildi, fakat mermi namluda kaldı.

Bu sırada Başbakanın refakat polisleri ortada bile yoktular ve kendi arabalarına koşuşmuşlardı.

Necdet Calp Halil Efendiye '«Halil, arabayı sür!" diye haykırdı ve küçük Opel cüssesinden beklenilmeyen bir süratle ileri doğru fırladı. İnönü tabanca seslerini duymuş, emniyet göTevillerinin bir adamın üzerine yüklendiklerini görmüş, hadisenin mahiyetini anlamıştı. Büyük bir soğukkanlılıkla Özel Kalem Müdürüne:

"— Dur bakalım, adamın zoru neymiş onu soralım" dedi.

Fakat Necdet Câlp İsmet Paşama hayatı konusunda İsmet Paşadan daha dikkatliydi. Gerçi Jandarmaların adamı yakaladıkları anlaşılıyordu ama, adamın bu arada tetiğe bir defa daha basması pek âlâ kaâblidi. Calp Halil Efendiye "Sen sür" dedi ve Başbakana hitaben :

"— Paşam, biz gidelim. Zaten geç kaldık. Oradan öğreniriz" diye izahat verdi.

Kulağa Küpe....

Vecize gibi..

İsmet Paşaya, suikasttan sonra söylenilen en güzel geçmiş olsun:

"— Paşam, biografinizde bu bir eksikti. Şimdi, o da bulunuyor!"

Paşanım pek hoşuna giden bu sözün sahibi: Vefalı Cevad Dursunoğlu

Katil kimdir?

Mesut Suna 37 yaşındadır. Kayserinin Candır köyündendir. Sadece ilkokul tahsili görmüştür. Elektrik işçisidir. 1945 yılında Kayseride Sümerbank Mensucat fabrikasına o sıfatla girmiştir. Askerlik sırası geldiğinde kendi arzusuyla ayrılmış, askerliğini yapmış, daha sonra askeri fabrikalarda çalışmıştır. 1950 yılında, D.P-nin iktidara gelişinden sonra tekrar Mensucat fabrikasına alınmıştır. An-

kadaşları arasında oldukça huysuz tanınmıştır. Ama içine kapalı bir insan olduğundan fazla hâdise çıkarmamıştır. Sicilinde- bu hususta bir şey yoktur. Politika konularını da fazla konuşmamaktadır. Fakat D.P. ve sonra da A.P. sempatizanı olarak tanınmıştır. Tahkikatın ilk anında her hangi bir siyasî partiyle fiilî ilgisi tesbit edilmemiştir. Ancak, bir hâdisede A.P. li olduğunu belli etmiştir.

A.P. Genel Merkezine Ankarada, Celâl Bayarın tahliyesi hâdiseleri sırasında gençler tarafından hücum edildiğinde Kayseride A.P. nin il merkezinin de hücuma uğrayacağı söylentileri dolaşmıştır. Bunun üzerine Kayserideki militan A.P. liler il merkezi binasını kordon altına almışlardır. Mesut Suna o "kordoncular" ın arasında görülmüştür.

Mesut Suna evlidir ve dört çocuk sahibidir. Tahkikatın ilk anında anasırım Fatma adını taşıdığı ve ermeniden dönme olduğu yolunda bir bilgi alınmıştır, fakat bunun bir esasa dayanıp dayanmadığı tesbit edilememiştir. Karısı Şemsa, çocukları ve Kaynanası nadideden sonra Ankaraya getirilmişler, 1. Şubeye alınmışlardır. Mesut Sunarnın dört çocuğu vardır.

Politikadan bahsetmeyen Mesut Sunanın bu âdetini Bayramda bozduğu tespit edilmiştir. Mesut Suna Bayramda, komşusu olan bir öğretmenle konuşmuş ve İnönünün aleyhinde heyecanlı sözler söylemiştir. Tesbit edilen başka bir husus Mesut Sunanın tabancasını bundan Uç, dört gün önce Kayseride Ali Deveci adındaki bir parçacıdan 850 liraya satan aldığıdır. Mesut Suna bunun 500 lirasını peşin ödemiş, 150 lirasını daha sonra vereceğini bildirmiştir. Hayli borcu bulunan Mesut Sunanın bu 500 lirayı nereden bulduğu tahkikat konularından biridir.

Mesut Suna avcıdır ve yaman bir nişancı olarak bilinmektedir. Attığı üç kurşunun üçünün de hemen aynı noktaya isabet etmesi bunun bir delilini teşkil etmektedir. Ancak Mesut Suna, Başbakanın çıkışı beklenilmedik bir anda olduğundan koşarak merdiven - lerin üstüne gelmiş ve onun için ilk hedefi doğru seçememiştir. Ama tahkikatın gösterdiği şudur: Mesut Suna Başbakanı, kendisiyle görüşmek fırsatını bulduğu takdirde iki adımdan vurmayı tasarlamıştır. Sol iç cebindeki tabancasını dilekçe çıkartıyor edası içinde çekecek ve Başbakanın kalbine dayayarak ateşleyecekti. Fakat Başbakan görüşmek fırsatını bulamaması bu p] m aksatmış, keskin nişancı Mesut £ na şansını üç metre mesafeden denemekte bir mahzur görmemiştir.

Mesut Suna hâdiseden iki gün önce Kayseriden gelmiştir. Ankarad a Çukurova Oteline inmiştitr. Çukurova Oteli sahibinin ve personelinin ifadesine nazaran Mesut Suna arkadaşlarıyla birlikte önce otelin 2 numaralı odasında, ertesi gece ise 17 numaralı odasında kalmıştır. Tahkikatın ilk safhasında Mesut Sunanın oda arkadaşını bulmak mümkün olmamıştır. Otel sahive ban personel bu satırların yazıldığı sırada 1. Şubede bulunmaktaydılar.

Mesut Suna polisler arasında

Bir sefil

Bravo Radyoya!

Türkiyenin tarihinde, belki de ilk defa olarak türk halkı bir hadisenin bütün hikâyesini radyosuna dinlemek suretiyle öğrenmiştir. Cuma akşamı radyolarını açan vatandaşlar, tıpkı bir gazete gibi, radyonun İnönüye yapılan suikastın tafsilâtını adeta dakikası dakikasına verdiğine şahit olmuşlar... ve tabii, çok da şaşmışlardır. Bu başarının yaratıcısı. Turizm ve Tanıtma Bakanlığının hem genç, hem de gazetecilikten gelme Bakanı Ali İhsan Göğüştür. Bakan Göğüş, bu çeşit bir davranışın karşısında bulunan bütün maddi ve manevi manileri yenmesini bilmiş, Türkiye Radyolarını ilk defa olarak XX. Asrın ikinci, yarısındaki dünya radyoları haline getirmiştir.

Türkiyede bir adam Başbakan İnönüye üç el ateş edecek, bütün memleket yerinden oynayacak ve vatandaş ne olup bittiğini merak etmeyecek!. Buna imkân bulunmadığını üç yaşındaki bir çocuk dahi düşünebilir. Nitekim, daha önceleri bugün Ali İhsan Göğüş tarafından işgal edilen mevkii işgal edenler de bu çeşit anlarda bunu elbette ki düşünmüşlerdir. Ama, bazısı tembellikten, bazısı fazla pasif olduğundan, bir diğer kısmı ise nemelazımcılığından dolayı aldırış etmemiş ve "böyle gelmiş, böyle gider" atasözüne uygun olarak küçük parmağım kıpırdatmaktan çekinmiştir. İlk defa olarak Turizm ve Tanıtma Bakanlığının genç Bakamdır ki bu çemberi yarmış, bütün ekibini seferber etmiş Radyonun bir gazete gibi çalışması için alâkalılardan gerekli müsaadeleri almış ve neticede bütün radyo dinleyicilerini memnun etmiştir.

Gerçekten, daha Cuma akşamı Radyo öyle haberler vermiştir ki herkes âletinin başından ayrılmayı bir aptallık saymış, merak ettiği hadisenin tam tafsilâtım öğrenmek için evinde, radyonun bulunduğu odasında kalmıştır.

Bu, bizim radyoculuğumuzda açılan yeni bir devirdir. Şimdi, bütün temenni bu istikamette devam edilmesi, radyoların bir takım fosillerden temizlenmesi, genç ve dinamik bir ruhun mikrofonlara hâkim olmasıdır. Ali İhsan Göğüşün bu hafta radyolara getirdiği hava kalırsa, bir büyük derdimiz halledilmiş olacak ve atatükoculuk, kırtasiyecilik, "Ama efendim, sonra ne derler?" havası tamamile kalkmış olacaktır.

Radyo, Cuma akşamı kendisini gösteren radyodur. Başta Bakan, bütün radyo ekibi o akşam en parlak imtihanı vermiş ve her türlü hareket serbestisine hak kazandığını göstermiştir.

Devam beyler, beyler!

Mütecaviz Sıma 1. Şubeye nakledilirken
Hayatını emniyet görevlileri kurtardı

İlk itiraflar

Mesut Suna, elinde tabancası yakalanır yakalanmaz, biraz önce çıktığı kapıdan içeri sokuldu ve sol taraftaki Müracaat odasına alındı. Derhal üstü arandı, bulunan evrak ve tabancası masanın üzerine konuldu. Her hangi bir intihar hâdisesine mani olmak için kravatı çıkarıldı, bağlı ayakkabıları çoraplarıyla birlikte alındı. Mesut Suna, yığıldığı koltuğun- üzerinde, elinde kelepçesi, yalın ayak perişan ve iğrenç bir manzara arzediyordu. Jandarmalar üzerine atıldığında Mesut Sunanın ilk feryadı "Bırakın beni! Bırakın beni!" oldu. Daha sonra, ken disine henüz hiç bir şey sorulmamışken "Bu işi yalnız başıma yaptım. Hiç kim se benimle beraber değildir" dedi. Oda ya sokulduğunda ise şunları söyledi:

"— Ateş ederken, memleketin hayrınaysa muvaffak olayım, değilse olamayayım dedim".

Bir süre sonra, sakin bir Millî Emniyet mensubu Mesut Sunaya yavaş--a ve üstünde durmaksızın sordu:

"— Nereden hatırına geldi, bu iş?"

Katil bir an durdu, sonra ağır ağır ve tutuk olarak şu cevabı terdi:

"— Hep hatırımdaydı.."

"— Ne zamandan beri?"

"— 37 Mayıstan beri.."

Milli Emniyet mensubu biraz bekledi, sonra suallerine devam etti:

"— Peki, sebebi nedir?'"

Mesut Suna gene bir an duraladı. Kendisine öğretilmiş bir dersi mi ezber okuyordu, yoksa gerçekleri mi söylüyordu, bilinmeyen bir edayla ve yavaşça:

"— Onlar da Adnan Menderesi öldürdüler. Demokrat Parti meşruiyetini kaybetmiş değildi" dedi,

Bu sırada İçişleri Bakanı Orhan Öztrak, Ankara Valisi Enver Kuray içeri girdiler. Katil Emniyet 1. Şubeye götürülecekti. Hâdise yavaş yavaş Başkentte duyulmaya başlıyordu. Biraz daha gecikildiği takdirde Başbakanlığın önünde toplanan halkın hışmından Mesut Sunayı korumak kolay olmayacaktı. Jandarmalar katilin etrafını sardılar ve katil, yalın ayak, sefil bir halde kapının önüne çıkarılarak bekleyen arabaya bindirildi.

Fakat arabanın hareketi kolay olmadı. Katili gören ve karşı kaldırımda birikmiş olan halk bir anda hamla etti. Emniyet kuvvetleri Jandarma ve polis inzibatlar halk ile katil arasında baraj kurdular, hücum edenleri iterek püskürttüler. Halk "Paralayın alçağı! Yaşasın İsmet Paşa!" diye haykırıyor, daha uzaktakiler yuh çekiyorlardı. Araba, emniyet kuvvetlerinin cansiperane gayretleri sayesinde kendisine bir yol buldu ve son sürat hareket etti.

İlk belirtiler

Suikastçi Mesut Sunanın 1. Şubeye getirilmesinden az sonra, Necatibey Caddesindeki Çankaya Emniyet Amirliğinin önüne binlerce Başkentli birikmişti. Ancak polis memurları binanın önünde bir çember kurarak kim seyi kapıya yaklaştırmadılar. Halk suikastçıyı görebilmek için bir süre daha bekledikten sonra emniyet görevlilerinin de ikazıyla yavaş yavaş

dağılmağa başladı. Bu arada Emniyet Amirliğinin önünde resmi arabalar duruyor, bir takım üniformalı veya sivil şahıslar aralanan kapıdan içeriye girerek kayboluyorlardı. Saat 13,20 de Adalet Bakanı Sedat Çumralı geldi ve kısa bir süre içeride kalarak durum hakkında bilgi aldı. Çumralı dışarıya çıkarken hayli neşesizdi. Etrafını saran gazetecilerin "Bir şey söyliyecek misiniz?" sorusunu, sadece "Ne diyeyim?" sözleriyle cevaplandırdı. Çumra lının Amirlikten ayrılışından beş, on dakika sonra savcılar ve onları takiben de Numune Hastahanesine mensup iki doktor geldiler. Bu sırada dışarıda bekleyen gazeteciler bir yolunu bulup içeriye girmek için uğraşıyorlardı. Fakat ne basın kartları ve ne de "Pasaport çıkaracağım" hikâyeleri söktü. Üstelik binanın önünde ve hatta karşı trotuvarda durmaları da Amirlikçe menedilerek karşıdaki bir eczahanede, yahut pideci dükkânında beklemeye mecbur edildiler. Bu arada. Sunanın ifadesi teype alınıyordu.

Numune Hastahanesinden iki doktorun getirilmesindeki sebep şudur: Sümerbankın Mensucat Fabrikasındâ işçi olan Mesut Suna 18 Şubat günü Kayserideki İşçi Sigortaları doktoruna başvurarak kalbinden rahatsız olduğunu bildirmiş ve bir haftalık istirahat almıştır. İstirahat alınca karısına ve çocuklarına veda etmiş, Ankaraya gelmiştir. Hâdise sabahı da Çukurova Otelinden ayrılırken hesabını kesmiş ve belki de akşam gelmeyeceğini bildirmiştir. Nümune Hastahanesinden gelen doktorlar katili muayene ettiklerinde kendisinde hiç bir kalp rahatsızlığı bulmamışlardır. Mesut Suna da görülen hafif bir çarpıntıdan ibaret olmuştur ki geçirdiği heyecan bunun sebebini teşkil etmektedir. Bu, bilhassa İşçi Sigortaları doktorlarının ne kadar kolay rapor ve istirahat verdiklerinin yeni bir delilini gözler önüne sermiştir.

Mesut Suna ifadesinde, tabancasını 27 Mayısta tedarik ettiğini söyledi. Fakat Kayseride yapılan ufak biz tahkikat bunun yalan olduğunu belli edince katilin çok şeyi tahrif ettiği anlaşıldı ve işler daha inceden tetkik edilmeye başlanıldı. Mesut Sunanın evinde yapılan bir araştırmada bulunanlar dinî risaleler, nurculuk ve ticanilik üzerine eserler oldu Katilin aklını bunlarla bozmuş olduğu anlaşılıyordu Nitekim 1. Şubedeki İfadesinin şlk kısmında da "Bunu tek başıma tasarladım. Bu memleket batacağına o ölsün daha iyi diye düşünmüştüm. Ama ölmedi. Demek ki yaşaması memleket için daha hayırlıymış" sözlerinden baş ka bir şey söylemedi vs hep aynı teraneyi tekrarladı.

Her şey Mesut Sunanın, tahrik edilmiş bir fanatik olduğunu göstermek

Olaydan bir saat sonra

Hadi gelmeyince

tedir. Tahrikçilerin hüviyeti hakkında ise araştırmalar bazı ipuçları vermektedir. Nitekim emniyet korvetleri ilk akşam bir takım kimseleri cesaret altına aldılar.

Bu arada, Rumanya Büyük Elçiliğinin şoförü de tevkif edildi Rumen Bü yük Elçisi hâdise saatinde Dışişleri Bakanlığına gelmişti. Suikast üzerine iki adamın kaçmakta oldukları görüldü ve ikisi de ele geçirildi. Biri, Kumanya Büyük Elçisinin şoförüydü. Ka çan diğer bir şahsın bu işle hiç ilgisi olmadığı, heyecanlanıp korktuğundan dolayı tabanları kaldırdığı anlaşıldığından o serbest bırakıldı. Fakat ru men şoförün hareketine bir manâ verilemedi. Rumanya Büyük Elçiliği, An karada cüssesiyle ilgisi bulunmayan nisbette fazla mensubu bulunan Demli Perde gerisi memleket Büyük Elçiliklerinden biridir. - 13 kişidirler -. Hadiseden sonra Elçilik mensuplarından 1. Kâtip Constantin Tincu kendisine şoförün adını soran bir gazeteciye türkçe küfür etti. Gazeteci sayın diplomatı terbiyeli konuşmaya davet etti. Bu şekilde başlayan münakaşa Emniyet Amirliğinde nihayet buldu. Orada sayın diplomat diplomatik masuni-

İnönü olaydan sonra evinde yemekte

yetini ortaya koyarak takibattan yakasını sıyırdı. **Ama** bu, Rumanya için bir iyi not olmadı.

İnönü sakin

İnönünün sanki hiç bir şey olmamış" hali hep devam etti. Meclisteki işini bitirdikten sonra evine döndü. Daha önce Dışişleri Bakanlığının bir kadın memuru, onu takiben de Necdet Calp İnönünün evine hâdiseyi bildirmişlerdi. Mevhibe İnönü Başbakana bir şey olmadığını öğrenince rahatladı. Bitip tükenmek bilmeyen telefonlara bir süre Özden Toker cevap verdi, fakat başa çıkılamayacağı anlaşıldığında Tanıtma ve Turizm Bakanlığının Özel Kaleminden bir memur getirilerek telefonun basına konuldu. O memur telefon edenlerin isimlerini kaydetti, akşam liste Başbakana gösterildi. Bir çok Büyük Elçi hükümetleri adına ve kendi adlarına İsmet İnönüye geçmiş olsun dediler. Bunların arasında Amerika, İngiltere Büyük Elçileri de vardı. Bir kart bırakmaya İnönünün evine gelen İspanya Büyük Elçisi, tesadüflerin yardımıyla Başbakanı gören ilk Büyük Elçi oldu.

Bu sırada İnönü, ailesi ve Başbakan Yardımcısı Kemal Satır, Tanıtma ve Turizm Bakanı Ali İhsan Göğüşle birlikte yemek masasındaydı ve iştihayla yemeğine başlamıştı. İspanya Büyük Elçisi böyle keyifli bir aile sofrasıyla burun buruna gelince şaşırdı ve hem memnuniyetini, hem hayranlığını söyledi.

Hayranlığını ifade eden, İspanya Büyük Elçisinden ibaret kalmadı. O gün saat 17'de Başbakanın İngiliz BBC televizyoncularıyla randevusu vardı. Televizyoncular Kıbrıs işi dolayısıyla gelmişlerdi, fakat ondan çok daha aktüel bir hâdiseyle karşılaşmışlardı. Başbakan kendilerine:

«— Eğer bâtıl itikatlarım olsaydı veya bundan bin sene önce yaşasaydım sizleri kâhin sayardım" diye takıldı.

İngiliz muhabir İnönüden defalarca, maruz kaldığı suikastın kendi plânlarında bir değişiklik yapıp yapmayacağım sordu, "Aralık ayında istifa etmiş tiniz, şimdi, bu hâdise üzerine aynı şeyi yapacak mısınız?" dedi. İnönü bu suallere pek şaştı:

"— Bunun ne alâkası var canım? Elbette ki başladığım işleri bitireceğim" dedi.

İngiliz muhabir :

"— Çok güzel bir cevap!" diye mukabele etti.

Sonra İnönü, biraz önce Mecliste, gazetecilerle yaptığı bir hasbıhal esnasında söylediğini onlara da tekrarladı:

"— Ben 56 senedir bu hayatın için deyim..."

Lâkin zihninde bir hesap yaptı, "1906 da başladım'' dedi, o zaman 56 değil, 58 senedir bu hayatın içinde olduğu gerçeği ortaya çıktı. 58 yıl öncesi, 1906 yılı, yani 1 9 0 8 İhtilâlinin iki yıl öncesidir ve İnönü o ihtilâlin Jön Türk hareketinin bir mensubu olarak siyaset hayatına girmiştir.

Belki de şaşırtıcı sükûnetinin sebebi budur. Zira 58 senedir, İnönünün geçirmediği pek az şey kalmıştır.

Mseclisteki hava

uikast haberinin duyulması. Meclis te bomba gibi patladı. Meclis o esnada Bütçe görüşmelerine devam etmekteydi,. Partilerin Grupları adına hatipler öğle vakti söz aldılar ve gü-

Kennedy'ye " O h olsun ! „ diyenler gibi...

Amerika gibi medeni, ileri bir memleket. Kennedy gibi fiston, müstesna bir lider. İnsan, bırakmış Başkan Kennedy'yi, insan Kennedy'nin bir kaç alçak karsana kurban gitmeli karşısında eleme garkolnnur. Nitekim bütün dünya, bunun yasını tutmuştur.

Ama bo , Amerikada bir takım zumrelerin adeta bayram yapmalarını re Kennedy'nin katilini bağırlarına basmalarını önlememiştir. Milletinin içinde bazen öyle ayrılıklar oluyor, hisler öylesine aşırı haller alıyor ki beşer olarak hicap doymamak elden gelmiyor.

Bugün Türkiye, hemen tamamile. Başbakanlığın önünde yılların İsmet Paşasına sıkılan kurşunlarla sarsılmış, irkilmiş, derin bir infialin benliğini sardığını hissetmiştir. Tıpkı bandan beş yıl kadar önce, o beyaz saçlı başa, düşmanı yenip memleketin hariminden sürdüğü topraklarda taş atıldığı zaman gibi.

Uşakta İsmet Paşaya taş atıldığında, milletin ekseriyeti böyle bir hissin içindeyken, bir başka takımın "Ah, keşke o taş başını daha çok yanaydı!" diye üzüntüyle kıvrandığı unutulmamıştır. Bugün de, eğer kim sanıyorsa ki hiç kimse aynı çeşit bir üzüntünün içinde değildir ve "Ah, keşke kurşunları yeseydi!" diye dövünmemektedir o, hiç de gerçekçi değildir. Kennedy'nin öldürülmesine nasıl sevinenler olmuşsa, İnönünün öldürülememesi karşısında da üzülenler vardır, görülmektedir, hissedilmektedir.

Melahat Gedik

Bir misal mi?

Suikast günü', İnönü Meclise gitti. Sıralarda bir kadın oturuyordu. Soğuk gözlerle bakan. İnönü geldiğinde değil, bütün Meclisi ve siyasi hayatımızda rol sahibi olan teşekküllerin tamamını övdüğünde, onları her türlü melanetten tenzih ettiğinde, dünyanın en güzel, samimi, tatlı sözlerini söylediğinde dahi elini iki defa çırpmıyan bir kadın. Melahat Gedik.

Namık Gediğin eşi. »Uşak Günleri "nin İçişleri Bakanı Namık Gediğin eşi.

Felaketlerin dahi sertliğini alamadığı bir soğuk taşa kalp diye sahip olmak ne acı, ne büyük talihsizlik!.

Zavallı Melahat Gedik!

Rumen Büyük Elçisi olay mahallinde

Hiç yoktan...

zel şeyler söylediler. Hepsi, lafla, bu "menfur hareketi" takbih ettiler ve yarışta A.P. en ileri gitmek için pek gayretli davrandı. Zaten öğleden sonra da A.P nin liderinden teşkilât temsil cilerine, akla kim gelirse hepsi İsmet İnönüye geçmiş olsun dediler ve bunu hem kendi adlarına, hem de parti - leri adına yaptıklarını belirtmeyi unut madılar. Ama İsmet İnönü bu sözlere teşekkür etmek için Meclise geldiğinde ve konuştuğunda, orada hazır bulunan A.P. lilerden pek azının davranışı bu sözlerin samimi olduğu intibaını verdi. Aksine, bir çok A.P. li suikastın muvaffak olmamasından dola yi kederli görünüyordu. Başbakan Mec lis salonuna girerken C.H.P. liler ve Y.T.P. liler ile bazı C.K.M.P. liler ken disini alkışladılar. A.P. den olan meselâ eski asker Şinası Osma en ön sıradaydı. İnönü Osmanın tam önün den geçti. Fakat Osma kıpırdanmayı bile fazla addetti. Tıpkı onun gibi daha başkaları da sessiz ve hareketsiz kal mayı tercih ettiler. Buna mukabil bazı A.P. liler daha da açıkgöz davranmışlar ve hâdiseyi duyar duymaz - âdetleri veçhile - sır olmayı tercih etmişlerdi. Başta Gümüşpala, partinin yetkili ve sorumluları, Mesut Sunanın 27 Mayıs hakkındaki sözlerini öğrendikten sonra pabuçun pahalı olduğu intibaını edindiler, geçmiş olsun demekte herkesten ileri geçmeye çalıştılar.

Başbakan Mecliste, sabahki sözlere karşı çok iltifatkâr bir kaç cümle söyledi. Kendisine karşı gösterilen ilgiyi ve teveccühü "memleket hizmetinde çalışanları Büyük Meclisin himayesi altına aldığı manâsında değerlendirdi ve bundan dolayı Meclisi tebrik etti, bunun "bundan sonra memleket hizmetinde çalışacaklar" için bir teşvik yerine geçeceğini belirtti.

Ancak A.P lilerde bir ürkeklik, bir endişe, bir korku ve sorumluluk duygusunun bulunduğa dikkatli gözlerden kaçmadı.

İnönü, Meclis umumi heyetinde konuştuktan sonra gittiği gazeteciler kısmında:

"—Çok rahatım. Sıhhattim yerinde Kafam iyi işliyor" dedi.

Zaten bunlar, Başbakanın öğle vak ti kendi sesiyle radyoya verdiği ve radyoda bir çok defa yayınlanan kısa mesajından da belli oluyordu. Bu me saj, yurda hemen yayılmak İstidadı nı gösteren bir çok söylentiyi kesin olarak önledi.

İlk emareler

Daha suikast haberi duyulduğunda, herkesin aklına "asıl sorumlu" olarak üç yuva geldi:

1 — İntikamcı eski Demokratlar
2 — Komünistler
3 — 21 Mayıscılar

Bir yandan Mesut Sunanın ilk sözleri, diğer taraftan evinde bulunan risaleler ve kitaplar en ziyade birinci ihtimâle kuvvet verdi. Üçüncü ihtimâl kısa zamanda ortadan kalktı. Komünistliğe gelince, komünist her kılığa girdiği için bir şey söylemek kolay değildir. Ama eğer bu konuda bir ko-

Başbakanlık binası ve nöbetçiler

Vaka mahalli

münist bir kılığa girmişse her halde bu, bir eski D.P. li ve bir yeni A.P. li kılığıdır. Bu, A.P. nin memleket siyasi hayatında va toplum içinde nasıl bir merkat teşkil ettiğini bir defa ilgililerin ve soorumluların gözleri önüne koydu. Bu bakımdan Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Cevdet Sunayın Türk Silâhlı Kuvvetlerinin hislerine tercüman olan telgrafı çok dikkat topladı. Orgeneral Sunay, hadiseden sonra Başbakana geçmiş olsun diyen ilk komutan olda Suikastı haber alır almaz Meclise geldi ve hem kendi şahsı, hem de temsil ettiği camla adına en içten, en asil dilekleribı, hislerini söyledi. Sonra, Başbakana hitaben bir da yazılı mesaj yaptı. İlgi çeken mesaj şudur:

"Zatıâlinizin şahsında demokratik Türkiye Cumhuriyetinin mümtaz Başbakanının, bütün ömrünü memleket davalarının en ağır mesuliyetlerini şefle ve liyakatle taşımakla geçirmiş, meşruiyet ve hukuk nizamının azimkar ve feragatli mücadelecisi bir vatan evlâdının hayatına kastetmek niyeti ile yapılan menfur teşebbüsten şahsımın ve Türk silâhlı Kuvvetler camlasının duyduğu nefret engindir.

Milletine büyük hizmetler yapan büyük vatan evlâtlarına karşı bu kabil haince suikastler icrasına yeltenen nankör, alçak ve sefil insanlar ve bunları tahrik eden şeamet zümreleri milletlerin tarihi boyunca eksik olmamıştır.. Ancak, şu hususu bilhassa tebarüz ettirmeme müsaade buyurunuz ki,sayın Başbakan, büyük milletimizin hayatında, her yönden en nazik anların idrak olunduğu bir devrede, mütecaşirine veya mütecasirlerine, şeret ve haysiyet yoksunluğunun en deni mertebesinde ebedi şerefsizlik mevkiini kazandırmaktan başka hiç bir şeye yaramayan bu davranış. Silâhlı Kuvvetlerimizin kadirşinas vicdanında lâyık olduğu derin nefret ve laneti bulmuştur.

Türk Silâhlı Kuvvetleri, asil davaların mücahitlerini ifna suretiyle aziz Cumhuriyete, Atatürk ve 27 Mayıs ilkelerine mülevves ellerini uzata bileceklerini sanan, gaflet, dalalet ve ihanet erbabının karşısında dimdik ayakta ve devrimlerin, hukuk nizamının bekçiliği görevi başındadır ve bu asil görevin imanlı şuuru ile ve benim aracılığımla zatıâlinize geçmiş olsun demektedir.

Şahsi tazimleri katarak arzederim.

Hadiseyi anlayanlar, Türk Silâhlı Kuvvetlerinin ne demek istediğini anladılar.

Hâdiseyi nefretle telin eden Silâhlı Kuvvetlerden ibaret kalmadı. Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel Çankaya Köşkünden yürüyerek İnönünün evine kadar geldi. İki devlet adamı bahçede öpüştüler. Üzerinde paltosu dahi bulunmayan ve gayet sıhhatli duran Cumhurbaşkam Başbakana geçmiş olsun dedi, bunun 27 Mayıs düşmanlarının eseri olduğuna inandığını belirtti ve "Ne size, ne 27 Mayısa bir şey yapabilecekl erdir" dedi.

Şu anda, bütün yurttan İnönüye geçmiş olsun mesajları yağmaktadır ve Gençlik son derece heyecanlı bil şekilde İsmet Paşanın şahsında, onun temsil ettiği bütün ilkelere bağlılığını devamlı olarak göstermektedir.

Tahkikatın vereceği neticeler Türkiyenin iç politika hayatında önemli gelişmelere gebedir.

Özden Toker İnönünün evinde telefonlara cevap veriyor

Allah doğruların yardımcısıdır.

ÖMÜR
BOYUNCA
ZENGİN VE ÇEŞİTLİ
PARA İKRAMİYELERİ
AYLIK
GELİR
TÜRKİYE
VAKIFLAR BANKASI